

wordt». In De Standaard van 14 januari 1982 beoordeelt Mia Doornaert het gebeurde echter als «een droevige boodschap voor diegenen die meenden te mogen oordelen dat Le Monde, een krant die eigendom is van haar medewerkers en in de eerste plaats de redactie, een voorbeeld was van een vrij, waarachtig onafhankelijk persorgaan en een democratisch bedrijf».

Bronnenmateriaal:

Presse Actualité van juni-juli-augustus 1970, n°59, p. 22-29.

Le Monde van 13 januari 1982, p. 40.

De Morgen van 16 januari 1982, p. 2.

De Standaard van 14 januari en van 25 maart 1982.

feiten en meningen uit de media- wereld

WIM SCHAMP
WIM VAN DER BIESEN

'Het was gisteren een heuglijke dag voor TV-kijkend Antwerpen', gaf De Nieuwe Gazet als commentaar weg bij het besluit van de Antwerpse kabelmaatschappij INTEGRAN om vanaf 1 januari 82 de programma's van RTL aan te bieden aan haar 150.000 abonnees. Proefuitzendingen startten al op 18 december, nog vóór de beslissing formeel genomen was, want precies op die avond zaten de beheerders van Integan rond de tafel.

De Antwerpse regio bleef tot dusver als een der enige in het Vlaamse land verstoken van Luxemburgse televisie. In het verleden werden herhaaldelijk PRINCIPIELE BEZWAREN tegen etherreclame en commerciële televisie aangevoerd, ondermeer door de socialistische beheerders van Integan. Waarom deze bezwaren nu wegvallen, werd niet duidelijk.

De Integan-directie kon enkel kwijt dat de doorkabeling van RTL 'niet langer was tegen te houden'.

Financieel schiet Integan bij de operatie jaarlijks 12 MILJOEN in. De aansluiting op het signaal van de RTT-straalzenders kost 40 F per abonnee en voor Sabam-auteursrechten moet eveneens 40 F betaald worden. In een mededeling verzekerde Integan deze meeruitgaven niet te zullen verrekenen in de abonnementsstarieven.

BPA, het Leuvens BEVRIJDINGSPERSAGENT-SCHAP, houdt het voor gezien. In het BPA-bulletin nr. 280, het laatste van de zevende jaargang, wees de redactie zonder omwegen op de slechte financiële situatie en op de geringe respons bij het (progressief) lezerspubliek.

Is het zinvol in die omstandigheden door te gaan?, luidde de vraag, die meteen doorgespeeld werd naar de lezers zelf. In enkele open vergaderingen, waarop alle belangstellenden welkom waren, hoopte het BPA-collectief een antwoord op die vraag te vinden teneinde de knoop door te hakken.

Dit laatste gebeurde ook. Op 15 januari van dit jaar ontvingen alle abonnees een afscheidsbrief waarin BPA meedeelt zijn verschijning te staken. De belangstelling voor de open discussieavonden was omzeggens nihil geweest en 'zeven jaar ploeteren had uitgewezen dat het voor BPA onmogelijk was om één van de TWEE MOGELIJKE DOELSTELLINGEN in de perssector — BPA als alternatief persagentschap, of BPA als links weekblad — te realiseren'. Laten we evenwel ook voor eigen deur vege, voegt het communiqué eraan toe, 'BPA heeft nooit voldoende dynamiek ontwikkeld om zijn project te kunnen uitvoeren. Een weinig efficiënt beleid, te weinig energie voor promotie en andere fouten zorgden er mede voor dat we in moeilijke papieren geraakten'.

Toch blijft bij de BPA-medewerkers de overtuiging bestaan dat Vlaanderen nood heeft aan een ongebonden links eenheidsweekblad. BPA heeft zelfs een tijdlang onderhandeld met Elcker-Ik, Wereldscholen en Oxfam-Wereld-

winkels om gezamenlijk een dergelijke opzet te realiseren.

Tot dusver leverden die contacten weinig resultaat op.

Op het ogenblik dat het «BRUGSCH HANDELSBLAD», een van de meest florissante regionale weekbladen in Vlaanderen, z'n 75-jarig bestaan vierde, verscheen (begin januari 1982) het laatste nummer van de «LASTIGE BRUGGELING».

Deze Brugse stadskrant, die haar naam alle eer aandeed, heeft zeven jaar bestaan. Het was trouwens de oudste stadskrant in Vlaanderen. De reden van haar verdwijnen zou niet moeten gezocht worden in financiële moeilijkheden, maar zou verband houden met een gebrek aan redactionele medewerkers.

Sinds eind vorig jaar staat de UITGEVERIJ DUPUIS uit Marcinelle onder GERECHTELIJK TOEZICHT. Het bedrijf, waar ondermeer Humo, Télé Moustique, Robbedoes/Spirou en tal van stripverhalen van de persen rollen, wordt allerminst geteisterd door financiële moeilijkheden. Er is echter slaande ruzie tussen de familieleden-eigenaars, die van oudsher de aandelen en de bedrijfsleiding in het huis Dupuis in handen hebben.

De oude MARCEL DUPUIS, die i.t.m. wat zijn naam laat vermoeden geen familie is van de 'echte' Dupuis maar een aangetrouwde vennoot, heeft het al jaren aan de stok met de jongere generatie, aangevoerd door de afstammelingen Charles en Michel Dupuis en Pierre Matthews. Marcel Dupuis verdenkt de jongeren ervan de uitgeverij op Amerikaanse leest te willen schoeien, wat aanleiding zou geven tot sluiting van de huidige drukkerij in Marcinelle en tot de afdanking van heel wat werknemers. Volgens zijn tegenspelers daarentegen heeft Marcel Dupuis al geruime tijd de pensioenleeftijd overschreden en worden zijn directiemethodes stilaan ouderwets.

Ook de vakbonden hebben stelling gekozen. De FGVB-Centrale van het Boek (waarbij de meeste werknemers van de uitgeverij Dupuis aangesloten zijn) steunt de oude directeur, de CSC ziet hem liever gaan.

Toen het bedrijf stilaan onbestuurbaar raakte, hebben een aantal leden van de raad van beheer zich tot de rechtbank van koophandel gewend, die onmiddellijk een nieuwe raad van beheer aanstelde. In dit (bewust beperkt gehouden) orgaan zetelen nog wel de drie jongeren, maar niet langer Marcel Dupuis. Deze laatste beschikt er wel over een vertegenwoor-

diger. Als voorzitter van de raad benoemde de rechtbank MARCEL GREGOIRE, de gekende Brusselse advocaat en oud-minister, die in zijn vrije tijd ook kroniekschrijver is voor La Libre Belgique.

De Vereniging van de Vlaamse radio- en TV-pers heeft de PRIJS van de TV-KRITIEK 1981 toegekend aan het programma «Tik Tak» van Mil Lenssens, «die er in slaagt de tot nog toe op televisie vaak vergeten groep van de allereerste kijkers (peuters) te boeien met verrukkelijke, creatieve, elektronische vondsten».

De KLOKKE-ROELAND-PRIJS 1981 voor de radio ging naar Marc Platel «voor de gevatheid en helderheid waarmee hij ook in de meest beoernde binnenlandse politieke situaties het luisterpubliek informeert».

De jaarlijkse RADIO- en TV-OSCARS gingen voor 1981 respectievelijk naar het BRT 2-programma «Service-Telefoon» van Martin Dejonghe (voor de tweede opeenvolgende maal) en naar het duidingsprogramma van «Panorama». Beide Oscars worden toegekend hoofdzakelijk op basis van een opiniepeiling bij een zo ruim mogelijk publiek.

De eenentwintigste BERT LEYSEN-PRIJS voor televisie werd toegekend aan het programma «De Regenwegen van Jacques Brel», een coproductie van de Dienst Amusement, Woord en Spel van de BRT en de KRO-televisie.

De BRT heeft een nieuwe REGERINGSCOMMISSARIS. Het is JAN KERREMANS, voormalig directeur van het Willemsfonds en tot vóór zijn recente benoeming kabinetslid van gemeenschapsminister Poma. Kerremans volgt bij de BRT Jean-Luc Dehaene op, die in de regering Martens V Minister van Sociale Zaken werd.

In een interview met De Standaard noemde Kerremans zich voorstander van het doorbreken van het BRT-MONOPOLIE — een optie die ook in het regeerakkoord voorzien werd — zonder daarbij echter op korte termijn in de richting van een tweede commercieel net te denken. Volgens Kerremans moeten de zgn. DERDEN ruimer aan bod kunnen komen dan totnogtoe het geval is met de gastprogramma's. Objectiviteit wordt door de BRT-redactie wel nagestreefd, maar de ervaring wijst uit dat

er tussen willen en kunnen een verschil is. Door de verschillende politieke en levensbeschouwelijke strekkingen duidelijker aan bod te laten komen, ontstaat er voor de kijker een meer evenwichtig beeld en eventueel keuzealternatief, aldus Kerremans.

Wat de lokale radio's betreft denkt de nieuwe regeringscommissaris aan de oprichting van een VRIJE REGIONALE OMROEP. De normen waaraan de vrije radio's in die constructie zouden moeten beantwoorden, zouden minder 'restrictief' zijn dan in de regeling die het vigerende KB Willockx oplegt. Meer armslag dus voor grotere regionale zenders en geen bevoogding vanwege de overheid.

Op 13 januari verscheen het (langverwachte) eerste nummer van het weekblad DE ZWIJGER. Naar het model van Le Canard Enchaîné wil De Zwijger 'satire voor blijmoedigen' brengen. Hoofdredacteur werd JOHAN ANTHIERENS, die na een lange bedenktijd zijn wekelijkse kroniek in Knack inruilde voor het nieuwe blad.

De eerder moeizame start buiten beschouwing gelaten — redacteur Henry Coenjaerts gaf al na enkele weken forfait en de inderhaast aangetrokken KAREL ANTHIERENS diende snel werk te maken van enige orde in het huis — lijkt De Zwijger zijn plaats gevonden te hebben in de Vlaamse weekbladsector. De eerste indicaties wijzen op een verkochte oplage van om en bij de 45.000 exemplaren.

Het akkoord dat enkele weken geleden binnen de Vlaamse Raad tot stand kwam over een dekreet op de VRIJE RADIO'S, werd voorafgegaan door tal van meningsverschillen en discussies onder de politici.

In januari werden nog maar eens een aantal vrije radio's door het parket opgepakt. Het betrof 4 zenders, opererend vanuit het Brusselse en getooid met een inmiddels welbekende reputatie: zij lappen de technische normen die Freddy Willockx eertijds in een koninklijk besluit goot, aan hun laars en blijven uitzenden op ettelijke duizenden watt.

Het vrije radio-dossier bleef ook een heet hangijzer voor de regering Martens. Van Minister van PTT Herman DE CROO is bekend dat hij het besluit Willockx het liefst zo snel mogelijk naar de prullenmand ziet verwijzen, maar daar denkt zijn staatssecretaris Paula D'HONDT-OPDENBOSCH (CVP-ACW) anders over. Tussen die twee is het herhaaldelijk tot wrijvingen gekomen.

Ook in de Vlaamse deelregering was het lange tijd bakkeleien. Daar voorzag de beleidsverklaring dat 'onmiddellijk een regeling zou worden uitgewerkt om de niet-openbare radio's hun functie te laten vervullen'. Gemeenschapsminister Karel POMA gaf in een uitzending van het televisiedebat 'Confrontatie' de krachtlijnen aan die een toekomstig dekreet van de Vlaamse Raad zou dienen te bevatten. Volgens Poma is er op de FM-band tussen 100 en 104 megahertz plaats voor 84 lokale zenders en 17 'regionale' (deze laatste met een reikwijdte tot 80 km). Commerciële reclame zou verboden worden, maar tevens zou er geen subsidiëring mogen komen vanwege de overheid.

Een ander voorstel kwam van de hand van CVP-volksvertegenwoordiger Miet SMET. In haar voorstel van decreet zouden enkel de kleine lokale radio's die zich aan de beschikkingen van het KB Willockx houden, kunnen erkend worden. Reclame en partijpolitieke propaganda worden verworpen en inhoudelijk moeten de lokale radio's in het voorstel van Miet Smet aan de volgende voorwaarden voldoen: zorgen voor lokale animatie en informatie, voorlichting en ontspanning brengen en bijdragen tot de sociaal-culturele ontwikkeling van elk respectievelijk luistergebied.

De laatste visie lijkt het inmiddels gehaald te hebben. Nationale zenders worden taboe, hetgeen een lelijke streep is door de rekening van Contact, Maeva en Co. Hebben laatstgenoemden nattigheid gevoeld? Het is alleszins geen toeval dat de groten sinds korte tijd tal van kleine lokale radio's aan het inpalmen zijn, om daardoor — via een omweg — toch een nationaal zendebereik te handhaven.

LET POLAND BE POLAND luidde de naam van een Amerikaanse TV-show die op 31 januari via de satelliet de wereld werd ingestuurd. Het 90 minuten durend spektakel was opgezet door het Amerikaanse Witte Huis in samenwerking met de vakbondsfederatie AFL-CIO en gold als solidariteitsmanifestatie van de Westerse wereld met het Poolse volk. Weken voordien al had de producer Charles Wick, een Californisch zakenman en lid van de propagandastaf van Ronald Reagan, zich sterk gemaakt dat de Polen-show de grootste zou worden die het televisietijdperk ooit aanschouwd had. Wick rekende op een doorkabeling naar minstens 50 landen overal ter wereld.

In de show traden heel wat BEKENDE POLITICI op: Thatcher, Schmidt, Trudeau, Spadolini, Suzuki, Mitterrand, Reagan zelf (voor de gelegenheid uitgedost in een vakbondspakje) en

de Belgische premier WILFRIED MARTENS. Voor muziek en ontspanning zorgden ondermeer Frank Sinatra, Henry Fonda, Orson Welles en Bob Hope ('wiens verschijning alleen al de algemene hilariteit opwekt tussen Philadelphia en El Paso' — Le Monde). Een andere oude glorie Charlton Heston praatte de vertoning aan elkaar.

In propagandistisch opzicht werd de grootste show ter wereld een FLOP. De drie grote Amerikaanse networks toonden geen interesse. In Europa bleken slechts enkele landen bereid tot een integrale uitzending (Oostenrijk, Luxemburg, Noorwegen en Portugal). Elders werden fragmenten vertoond, meestal begeleid door enige duiding. De BRT had de bedoeling de openingsminuten in beeld te brengen tijdens het avondnieuws, maar door technische moeilijkheden miste men de aansluiting met de satelliet (...)

De PRIJS VOOR JOURNALISTIEK 1981 van het Gemeentekrediet van België werd voor de televisie (nederlandstalige sector) toegekend aan Fred Janssen voor zijn bijdrage in «Terloops» over Niel in de Rupelstreek. Fred Janssen is oud-student van het Centrum voor Communicatiewetenschappen van de K.U.-Leuven.

Hoewel de dotatie van de BRT voor 1982 nog niet vastligt, gaat het omroepinstituut dit jaar nog 230 miljoen fr. BESPAREN. De voornaamste bezuinigingsmaatregel voor de radio heeft betrekking op BRT 3, die vanaf 1 mei pas om 12 u. 's middags met een afzonderlijk programma in de ether zal komen. In de voormiddag zullen BRT 1 en BRT 3 een gezamenlijk programma uitzenden. Bij de televisie gaat TV 2 met zomervacantie van 12 juli tot einde augustus. Een aantal produkties worden geschrapt, o.a. Rondomons, Ook dit is leven, Met zicht op zee, Lied van mijn land, enz. Er zal ook geen nieuw jeugdfeuilleton geproduceerd worden. Tenzij het tot een «sponsoring» door het ministerie van onderwijs komt, zullen vanaf september ook de schooluitzendingen zowel op radio als op televisie wegvallen. Tenslotte zal de BRT haar permanente vertegenwoordiger te Hilversum niet meer vervangen.

Dit alles betekent dat de werkingskredieten in vergelijking met vorig jaar verminderen met 22% voor de televisie en met 15% voor de radio.

Op 26 februari 1982 startte op de BRT onder de titel «DE NIEUWE ORDE» de (langverwachte) TV-reeks over de collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog. De maker van deze programma's, de BRT-journalist Maurice DE WILDE, heeft er ruim zeven jaar aan gewerkt. Naast archiefmateriaal steunt hij vooral op interviews en gesprekken met zgn. bevoorrechte getuigen. De reeks telt zeventien afleveringen (van ± anderhalf uur) die de vrijdagavond tussen einde februari en half juni op het eerste BRT-net worden uitgezonden. In het najaar worden ze op het tweede net herhaald. In 1983 en 1984 volgen dan nog twee series over hetzelfde onderwerp. Alvorens deze programma's op antenne kwamen, werden ze gekeurd, niet alleen door de BRT-leiding, maar ook door een wetenschappelijk-historische commissie van zeven professoren van de vier Vlaamse universiteiten. Naar verluidt, werd nog nooit een BRT-programma (vooraf) zo grondig onder de loep genomen. Wie aanmerkingen of vragen heeft, kan na iedere aflevering telefonisch terecht op BRT 1, waar M. De Wilde en z'n medewerkers alle problemen rechtstreeks beantwoorden.

Reeds na enkele weken ontstonden er in de pers diverse polemieken over en rond deze uitzendingen. Het is echter een feit dat deze programmareeks heel wat oorspronkelijk historisch materiaal bevat dat van onschatbare waarde is voor de officiële geschiedschrijving, die wat de Tweede Wereldoorlog betreft, nog maar in haar kinderschoenen staat. De TV-criticus Huib Dejonghe stelt dan ook in «De Standaard» dat het hier «misschien om het belangwekkendste initiatief uit de geschiedenis van de BRT gaat».

De kans dat RTL op korte termijn met een VLAAMS TELEVISIENET van start gaat, is bijzonder klein. In technisch opzicht werd nochtans een belangrijke stap vooruit gezet, sinds de Antwerpse kabelmaatschappij Integan het licht op groen zette voor de distributie van RTL in de Antwerpse regio. RTL schat de jaarlijkse RECLAME-INKOMSTEN uit zo'n Vlaamse zender op 2 miljard BF. Er is echter tegenwind. Een belangrijk deel der Vlaamse DAGEN WEEKBLADUITGEVERS vreest een plotse minderopbrengst van 300 miljoen BF uit publiciteit. Vooral de gezins- en vrouwenpers voelt zich bedreigd. Eerste Minister Martens heeft de gemoederen alvast bedaard: er komt geen Vlaamse RTL zonder het akkoord van de geschreven pers.

Een niet minder belangrijk obstakel vormt het gebrek aan POLITIEKE CONSENSUS binnen de huidige centrum-rechtse meerderheid. Of-

schoon de regeringspartners de intentie geuit hebben het BRT-monopolie te doorbreken, denkt lang niet iedereen aan een 'Luxemburgse oplossing'. De (Vlaamse) LIBERALEN hebben recent nog hun voorkeur laten blijken voor een tweede net, geproduceerd door de zgn. derden en in samenwerking met de geschreven pers. In ruil voor de covering van nieuwste actualiteitsprogramma's zou deze laatste een deel van de reclame-opbrengsten binnenrijven. Dit tweede net zou meteen authentiek 'Vlaams' zijn en beter gecontroleerd worden door de politieke families dan een zuiver commerciële en niet-partijpolitiek gebonden RTL.

Uit het **LUISTERONDERZOEK** van de BRT-Studiedienst blijkt dat de **VRIJE RADIO'S** 15 % van het totale Vlaamse luistervolume naar zich toetrekken.

De drie BRT-zenders samen verloren in 1981 ongeveer 10 % tegenover het jaar voordien. BRT 2 krijgt nog steeds het grootste gedeelte van het Vlaamse luistervolume, nl. 56,70 % (tegenover 61,20 % in 1980). Het aandeel van BRT 1 ging van 20 % naar 16 % en BRT 3 kreeg nauwelijks 1,60 % van het luistervolume.

Uit een «Onderzoek naar de gevolgen van de invoering van TV-reclame voor de geschreven pers», dat werd uitgevoerd in opdracht van de Belgische Vereniging van Dagbladuitgevers en van de Nationale Federatie der Informatieweekbladen, blijkt dat de gedrukte pers ongeveer een vijfde van haar advertentie-inkomsten zou **VERLIEZEN** bij de invoering van **RECLAME** op BRT en RTBF. Op basis van de reclamebestedingen van 1980 zou het reclamebudget voor de pers dalen met 22,2 procent, nl. van 7,2 miljard fr. tot 5,6 miljard fr. De dagbladen zouden hun inkomsten uit advertenties zien verminderen met 12,2 %, de regionale weekbladen met 15,7 %, de gezinsweekbladen met 30,1 % en de vrouwenweekbladen met 39 %. Het verlies van de weekbladpers zou dus heel wat groter zijn dan dit van de dagbladen.

Het voornemen van de regering Martens IV (maart 1981) om reclame in te voeren op BRT en RTBF, wat jaarlijks ongeveer twee miljard B.Fr. zou opbrengen, werd in het regeerakkoord van Martens V niet meer overgenomen.

De RTBF blijft vice-premier **JEAN GOL** kopbrekens bezorgen. Gebrek aan objectiviteit en so-

cialistische betutteling, luidt de liberale diagnose terzake.

Toen einde vorig jaar RTBF-journalist Jean-Louis Roefs op de radio uitleg verschaftte bij de volmachten van het kabinet Martens, eiste Gol prompt een interview voor de dag nadien, op hetzelfde uur en m.b.t. dezelfde materie. Gol kreeg genoegdoening. Een soortgelijke **INTERVENTIE** maakte het de Minister van Justitie mogelijk deel te nemen aan de uitzending 'Face à la Presse' van 3 januari, daar waar oorspronkelijk alleen de aanwezigheid van premier Martens geprogrammeerd was. In de Franse Gemeenschapsraad kwam het op 20 januari trouwens tot een incident tussen Jean Gol en gemeenschapsminister Moutereaux (PS) die de voorgedij waarneemt over de RTBF.

De berichtgeving over de stakingen in de Waalse siderurgie zette nog meer kwaad bloed bij Gol. Op een PRL-militantenvergadering te Ciney noemde de minister de RTBF een 'onderneming van collectieve subversie'. 'De RTBF schaart zich niet alleen aan de zijde van de socialistische oppositie', ging het verder, 'neen, onze omroep heeft zichzelf tot oppositie uitgeroepen. (...) De regeringsverklaring voorziet wel veranderingen, maar wat kan men nog doen als zelfs het aanstellen van nieuwe beheerders, als wetten en decreten niet meer helpen? Moeten we zover gaan burgercomités op te richten, die de vrijheid van informatie in dit land kunnen garanderen?'.

ROBERT GILLON is door de Vlaamse publieke opinie vooral gekend als chef van het Luikse ABVV en voorzitter van de socialistische metaalvakbond. Minder bekend zijn de activiteiten van Gillon als directeur van het Luikse dagblad **LA WALLONIE**. Gillon volgde in deze functie Robert Lambion op, die in 1962 zelf de fakkel overnam van de overleden MPW-leider **ANDRE RENARD**.

Dat Gillon zijn job als uitgever niet enkel als een eretitel opvat, moge blijken uit welomlijnde plannen die La Wallonie met de rest van het socialistisch krantenbedrijf in Wallonië heeft. In het licht van de verdergaande aftakeling van **LE JOURNAL & INDEPENDANCE/LE PEUPLE** — hetgeen op termijn mogelijk tot het faillissement leidt — hoopt Gillon deze (momenteel uitsluitend) Henegouwse krant bij zijn eigen blad onder te brengen en aldus uitgever te worden van de **ENIGE SOCIALISTISCHE KRANT** die Wallonië nog zou resten.

Het blijft de vraag of deze operatie de goedkeuring wegdraagt van de leiders van de Socialistische Gemeenschappelijke Actie, die tot dusver Le Journal & Indépendance de hand

boven het hoofd houdt. Tussen de Gemeenschappelijke Actie en de eerder autonoom ingestelde FGTB-Luik heeft het nooit honderd procent geboterd. Zo heel lang is het niet geleden dat een bekend socialistisch voorman La Wallonie als 'crypto-communistische krant' taxeerde.

ADVERTEREN IN DIT NUMMER

Standaard Boekhandel	7
Het belang van Limburg	15
Gemeentekrediet	41